

Januar 2022

RAPPORT FRA TILSYNSSENSOR FOR SAMFUNNSGEOGRAFI

Mandatet for tilsynssensor i samfunnsgeografi for 2020/21 er å se på fagområdet økonomisk geografi på bachelor-nivået, nærmere bestemt å se nærmere på forholdet mellom emnene SGO1001, SGO2200 og SGO3200.

I tillegg har tilsynssensor et generelt mandat til å føre tilsyn og bidra med innspill til vurderingsformer, vurderingsprosesser, standard på vurderingsresultat sett opp mot faglig innhold, undervisningsopplegg og forventet læringsutbytte. For dette studieåret er det sett på eksamensoppgavene i forhold til læringsmål, pensum, undervisning mv., samt karaktersetting på emnene SGO2200 «Economic globalisation and regional development», og SGO3200 «Innovations in sustainability transitions and transformations».

DEL 1 – EMNESAMMENSETNINGEN PÅ FELTET «ØKONOMISK GEOGRAFI»

Tilsynssensor skal gi innspill til studieprogrammet om forholdet mellom emnene innen dette feltet, og følgende spørsmål er stilt: Er det en tydelig og hensiktsmessig sammenheng mellom de ulike emnene? Er fordypning og progresjon tydelig i læringsmålene og blir emnene gjennomført i henhold til disse? Hvilke justeringer kan eventuelt gjøres for å styrke sammenhengen mv. i feltet?

Det er følgende tre emner i bacheloren i samfunnsgeografi som ses på:

- SGO 1001 – Innføring i samfunnsgeografi. Obligatorisk emne på 1. semester.
- SGO 2200 – Economic globalisation and regional development. Temaemne, 2. eller 4. semester. SGO 1001 er anbefalt forkunnskap.
- SGO 3200 – Innovations in sustainability transitions and transformations. Teoriemne som tas før eller samtidig med bacheloroppgaven. SGO1001, SGO2200 og/eller SGO2301 (Environment and Society) er anbefalt forkunnskap.

Vurderingene i denne delen av rapporten er basert på følgende kilder:

- Gjennomgang av emnebeskrivelser, pensum (kun en viss oversikt) og forelesningsplaner
- Gjennomgang av emneevalueringer og evaluering av programmet
- Samtaler med fagpersoner på instituttet som er involvert i fagfeltet, samt et telefonintervju med en student som har tatt de tre emnene (nåværende masterstudent). Flere studenter ble kontaktet, men det lyktes ikke å få tilbakemeldinger fra dem. Tre personer til sammen.

Kort om de tre emnene:

SGO 1001 Innføring i samfunnsgeografi

Læringsmålet i forhold til kunnskap er følgende:

«Du skal kunne:

- Ha en inngående kjennskap til kjernebegrepene innen samfunnsgeografi som f.eks romlighet, sted, skala.
- Ha en grunnleggende kjennskap til de ulike temaområdene innen samfunnsgeografi: bygeografi, økonomisk geografi, politisk geografi, kartografi og geografiske informasjonssystemer, utviklingsgeografi, arbeidsgeografi og miljø og samfunn.
- Forstå samspillet mellom lokale, regionale, nasjonale og globale forhold.»

Økonomisk geografi er ett av hovedtemaene i emnet. 3 kapitler i pensumboken omhandler økonomisk geografi «direkte» (økonomisk globalisering, økonomisk ulikhet og geografi, utvikling i globale verdikjeder og produksjonsnettverk), mens flere kapitler er innen tilstøtende tema som arbeidsliv, fattigdom og naturressurser, grønne innovasjoner. Det er en undervisningssamling (av totalt 12) i økonomisk geografier, og ett i det tilstøtende temaet arbeidsgeografier.

SGO 2200 – Economic globalisation and regional development

Læringsmålene er følgende:

“Knowledge

- The goal of the course is to provide students with an understanding of some of the major changes going on in the world economy and the key actors making these changes happen.

Skills

- To be able to analyze the role of technological change global and regional economic change.
- To be able to analyze the role of transnational corporations in global and regional economic change.
- To reflect upon the positive and negative consequences of economic globalization.

Competences

- To be able to distinguish between normative accounts of economic globalization and real changes that affect people’s lives.”

Pensum består av en hovedbok (Dicken, Global Shift) (618 sider) og 15 tidsskriftsartikler (272 sider). Forelesningene følger i hovedsak hovedtemaer/kapitler i hovedboken. I forelesningsrekken er det to forelesninger på teknologiske endringer (inkludert en gjesteforelesning), to forelesninger på politikk/stat og dere rolle i økonomisk utvikling/globalisering, og to på transnasjonale selskaper/ globale produksjonsnettverk. Det er en forelesning i evolusjonære perspektiver med tilhørende pensum i artikler. Dette er et tema som er lite berørt i hovedboken. I emneevaluering fra høsten 2018 fremheves det at det er noen utfordringer fordi det er studenter med ulik faglig bakgrunn som tar emnet. Dette gjelder imidlertid ikke studenter som har noen forkunnskaper i samfunnsgeografi. Emneansvarlig fremhever at det er en utfordring å finne en god form på seminarene, etter at

mulighetene til å ha et essay er blitt borte. Studenten hadde ingen spesielle kommentarer og var godt fornøyd med emnet.

SGO 3200 – Innovations in sustainability transitions and transformations

Læringsmålet er følgende:

“Knowledge

- A critical understanding of concepts and theories related to ecological modernization, innovation, and sustainability;
- An understanding of new drivers of innovation in the context of global environmental challenges;
- Recognition of the features and characteristics of both technological and social innovation;
- An ability to assess the positive and negative social, economic and environmental aspects of innovation;
- A critical understanding of the challenges and opportunities associated with sustainable development.

Skills and Competencies

- Ability to discuss diverse approaches to innovation;
- Critical understandings of examples of contemporary innovation;
- Capacity to carry out an in-depth case study;
- Skills in presenting, critiquing and discussing research on innovation and sustainability.”

Emnet tar opp spørsmålene om hvordan innovasjon kan bidra til å løse de store utfordringene knyttet til klima og miljø. Det er svært tverrfaglig, og kombinerer økonomisk geografi/innovasjon (teknologisk og sosial) med bidrag fra blant annet miljøstudier og miljøsociologi. Emnet er delt opp i fire moduler: 1) context for innovation in the 21st Century, 2) major approaches to innovation studies, 3) empirical studies of green innovation, 4) potential and limits in innovations as a response to environmental problems. Pensum består av 57 artikler/bokkapitler på til sammen 816 sider, innen mange ulike temaer og fagfelt. Emneansvarlig nevner at det er ønskelig å styrke seminarene, blant annet ved å ha en phd-kandidat der. Videre at pensum er ganske krevende, og at det er riktig på dette nivået. Studenten opplevde at det var noe vanskelig å finne koplingene mellom de ulike temaene og delene av pensum. De enkelte temaene var bra, med blant annet grundige case-studier på pensum.

Om sammenheng, progresjon, eventuelle justeringer mv.

Det er en fin sammenheng mellom SGO1100 og de to emnene SGO2200 og 3200, ved at det i 2200 introduseres temaer som tas videre i disse to emnene. Når det gjelder SGO 2200 og 3200, så er det ikke så sterk sammenheng mellom disse. SGO2200 har mer en systematisk tilnærming til økonomisk geografi som fag, mens SGO3200 er mer tematisk knyttet til hvordan innovasjon i bred forstand kan løse utfordringer knyttet til klima og miljø. Økonomisk geografi er dermed ikke et sammenhengende fagfelt på bacheloren, på samme måte som bygeografi og politisk og utvikling, som jeg har sett å tidligere år. I følge de fagansvarlige har dette vært bevisste valg på instituttet for blant annet å mobilisere studenter til temaer knyttet til økonomisk geografi.

Når det gjelder emnebeskrivelser og gjennomføring mv. så kan det for SGO2200 vurderes om stat/politikk og deres rolle bør tas inn i læringsmålene, på linje med temaene som er nevnt der per i dag (teknologiske endringer, TNS, mv.). Dette ut fra at politikk og stat er et sentralt tema i pensum og

forelesninger. Det vil også være naturlig ut fra at «key actors» er nevnt i kunnskapsmålet i emnebeskrivelsen.

Det kan også vurderes om «regional development» er det beste begrepet i tittelen i emnet ut fra dagens innhold. Kanskje «regional economic change» er mer beskrivende, jamfør at det også er brukt i læringsmålene.

SGO3200 står i den vanskelige balansen mellom å være bred for å få fram kunnskap om hvordan ting henger sammen, og å være fokusert nok til å gi dybde og utvikle studentenes forutsetninger til å forstå sammenhenger. Den eksisterende bredden setter høye krav til de samlede læringsaktivitetene i emnet (forelesninger, seminarer, oppgaver mv.), for å oppnå de ønskede læringsmålene om å forstå sammenhengene mellom innovasjon (både teknologisk og sosial) og miljø (inkl. klimaendringer, tap av biodiversitet, arealbruksendringer).

Totalt sett for de tre emnene er det i dag svært lite innen temaet lokal og regional utvikling, som kan sies å være et sentralt felt innen økonomisk geografi. Det er viktig å være bevisst dette. Lokal og regional utvikling er et felt som er tett koplet til anvendt politikk og planlegging. Det kan derfor kanskje være et tema som kan bidra til å øke relevansen av, og interessen for, fagfeltet økonomisk geografi.

DEL 2 – EKSAMEN OG KARAKTERSETTING PÅ EMNENE SGO2200 – ECONOMIC GLOBALISATION AND REGIONAL DEVELOPMENT OG SGO3200 INNOVATIONS IN SUSTAINABILITY TRANSITIONS AND TRANSFORMATIONS

Vurderingen i denne delen av rapporten er gjort på grunnlag av:

- eksamensoppgaver og sensorveiledning i emnene våren 2021
- gjennomføringsfakta inkl. vurderingsordninger m/karakterfordeling for disse emnene
- emnebeskrivelsen, oversikt over pensum, forelesninger og emneevalueringer
- statistikk for fordeling av karakterer fra database for statistikk om høgre utdanning.

Tilsynssensors vurdering er som følger:

SGO 2200 Economic globalisation and regional development

- Vurderingen i 2021 består av en 6-timers hjemmeeksamen i Inpera. Den vanlige eksamensformen er en 6-timers skoleeksamen. Oppgaven besto av 3 spørsmål, hvor alle skal besvares, og de teller likt for karaktergivningen.
- Eksamensspørsmålene speiler emnets læringsmål, og er godt forankret i pensum. De er tydelig formulerte, til dels med direkte henvisninger til deler av pensum. Oppgavene berører flere sentrale tema i emnet.
- Sensorveiledningen er godt formulert og har tydelige henvisninger til pensum. I innledningen av veiledningen er det tatt inn utdrag fra veiledningen for besvarelser ved skoleeksamen for samfunnsgeografi UiO, samt fra emnebeskrivelsen til emnet. Dette er nyttig. Den gir videre eksplisitte indikasjoner på hva som kan vektlegges ved å fastsette nivå i karaktergivningen. Det er en styrke ved sensorveiledningen.
- Ved ordinær eksamen våren 2021 avla 44 studenter eksamen (av 53 oppmeldte). 23% fikk A, 39% B, 20% C, 16% D, 0% E, og 2% F. Det er en noe høyere andel på A og B i forhold til gjennomsnittet for alle emnene på bachelorprogrammet i samfunnsgeografi, og som for eksempel for emnene på bachelor i sosiologi på UiO.
- To eksterne sensorer har vært involvert i sensuren, samt at emneansvarlig utgjorde en krysskommisjon sammen med de eksterne på et mindre utvalg besvarelser.

SGO 3200 – Innovations in sustainability transitions and transformations

- Vurderingen i 2021 består av en 6-timers hjemmeeksamen i Inpera. Den vanlige eksamensformen er en 6-timers skoleeksamen. Oppgaven besto av 3 spørsmål, der studentene skal svare på en av oppgavene. De kunne altså velge mellom tre oppgaver, og der den valgte oppgaven teller 100%.
- Temaene for de tre oppgavene er godt forankret i emnets pensum og forelesninger. Spørsmålene er tydelige, og hvor noen er direkte drøftet i pensum, andre er mer åpne og opp til studentene å definere/avgrense. En av oppgavene er svært bred (task 2) og kan inkludere mange deler av pensum, mens task 3 er vesentlig mer spesifikk. Ved at studentene skal velge

en av oppgavene, vil derfor eksamen kunne omfatte flere sentrale tema for noen studenter, men vil være vesentlig mer avgrenset for andre (ut fra hva de velger).

- Sensorveiledningen er godt formulert og har tydelig henvisninger til pensum, og det er angitt noen mulige retninger for svarene i de mer åpne spørsmålene.
- Ved ordinær eksamen våre 2021 avla 16 studenter eksamen (av 26 oppmeldte). En betydelig andel av de oppmeldte møtte altså ikke til eksamen. 25% fikk A, 19% B, 38% C, 6% D, 13% E, og 0% F.
- Sensuren ble utført av en kommisjon bestående av emneansvarlig og en ekstern sensor (som også foreleser litt på emnet).